Eduskunnan maatalousjaosto
HE 134/2016 vp

Maaseutuvirasto
Jukka Pekonniemi
Vesa Perätalo

VIITE: HE 134/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017

Teema: Mom. 30.20.03 ja tilannekatsaus tukimaksatuksista

MAASEUTUVIRASTON ASIANTUNTIJALAUSUNTO

Maaseutuvirasto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi liittyen eduskunnan maatalousjaoston pyyntöön lausua valtion vuoden 2017 talousarvion momentista 30.20.03 sekä mahdollisuudesta antaa tilannekatsaus tukimaksatuksista.

YHTEENVETO MAASEUTUVIRASTON MÄÄRÄRAHATILANTEESTA VUODELLE 2017

Valtioneuvoston vuoden 2017 talousarvioesityksessä on osoitettu Maaseutuvirastolle 24 202 000 euron nettomääräraha. Määrärahassa on huomioitu kilpailukykysopimuksen seurauksena alenema 350 000 euroa. Toisaalta palkkaliukumasäästö pieneni 16 000 euroa. Määräraha sisältää tietojärjestelmien kehittämiseen kohdennettua maa- ja metsätalousministeriön tuottavuusrahaa 1 850 000 euroa.

Tarkastelun alla on ollut Maanmittauslaitoksen tietotekniikan palvelukeskuksen (Mitpa) työn hinta ja ostettavien palveluiden määrä. Maaseutuviraston näkemyksen mukaan virasto ei pysty juurikaan vaikuttamaan Mitpalta ostettavien palveluiden määrään, koska talousarvion laadintaohjeessa virasto velvoitetaan ostamaan Mitpalta palveluita vuosittain 3 600 000 euron edestä. Tällä velvoitteella ei edistetä hankintojen taloudellisuutta tai laatua.

Tällä hetkellä viraston siirtyvä erä on n. 3 520 000 euroa. Sitä on suunniteltu käytettäväksi vuoden 2016 aikana n. 1 370 000 euroa tietojärjestelmien kehittämiseen, joten vuodelle 2017 olisi siirtymässä n. 2 150 000 euroa. Viraston siirtyvän erän tulisi olla maa- ja metsätalousministeriön ohjeiden mukaan vähintään 10 prosenttia vuotuisesta nettomäärärahasta, joten viraston siirtyvää erää ei voida enää vuonna 2017 käyttää kulujen kattamiseen.

Virasto toiminnassa on tapahtunut tehostumista usealla osa-alueella. Henkilöstökuluissa on saatu säästöjä jättämällä eläkkeelle jääneiden paikat täyttämättä. Myös viraston matkustuskustannukset ovat vähentyneet tuntuvasti sähköisten neuvottelukäytäntöjen yleistyessä. Lisäksi tilavuokrien suhteen suunta on ollut aleneva, kun toimitilatehokkuus on kasvanut ja vuokrataso alentunut.

Maaseutuvirasto pyrkii omassa toiminnassaan edistämään hallitusohjelman tavoitteiden toteutumista ja samalla parantamaan viraston kustannustehokkuutta mm. lisäämällä asiakkaille tarjottavien sähköisten palveluiden määrää sekä laatua. Samalla virasto edistää osaltaan digitalisaation jalkautumista maataloushallintoon.

TUKIMAKSUT

Yleistä

Uudet tukijärjestelmät, niiden muuttuneet ehdot sekä tietojärjestelmien uudistaminen vaikuttivat syksyn 2015 ja kevään 2016 maksuaikatauluun. Osa muutoksista oli tilapäisiä mutta osa on luonteeltaan pysyviä. Yleisesti ottaen syksyllä 2016 tilanne on normalisoitumassa.

Tukijärjestelmissä tapahtuneet muutokset aiheuttavat sen, että kaikilta osin ei ole mahdollista palata siihen maksurytmiin ja -aikatauluun, joka oli ennen vuotta 2015. Esimerkiksi kansallisten kotieläintukien toinen erä on mahdollista maksaa vasta seuraavan vuoden keväällä, koska eläinten laskenta-aika muuttui kalenterivuodeksi. Esim. vuonna 2014 laskentakausi oli 1.7.2013 – 30.6.2014. Perustukea tai viherryttämistukea taas ei ole mahdollista maksaa tukivuoden aikana kokonaisuudessaan sen takia, että siihen kohdistuu lineaarinen leikkaus, joka voidaan laskea vasta siinä vaiheessa, kun tukivuoden suorien tukien koko maksettava summa on selvillä. Maksettava kokonaissumma selviää keväällä, kun eläinmäärät on saatu laskettua ja tukitaso varmistuu.

Maksumääräajat

EU:n suorien tukien maksuaika päättyy tukivuotta seuraavan vuoden kesäkuun lopussa. Kaikki vuoden 2015 suorat tuet saatiin maksettua määräaikaan mennessä ja myös osarahoitteiset tuet (mm. ympäristökorvaus ja eläinten hyvinvoinnin korvaus) maksettiin lähes täysimääräisesti kesäkuun loppuun mennessä. Eläinten hyvinvoinnin korvauksen osalta niiden tilojen maksu siirtyi syyskuuhun, joille aiheutui seuraamuksia valvonnasta. Ympäristökorvauksen osalta myös joidenkin valvottujen tilojen, joille aiheutui valvonnasta seuraamuksia (muita kuin pinta-alasta johtuvia), lopullinen maksu siirtyi syys-lokakuun vaihteeseen. Ohjelmatuissa ei ole tarkkaa päivämäärää, johon mennessä tuki tulee maksaa, joten tämä ei aiheuttanut menetyksiä EU-rahoitukseen.

Vuoden 2016 tuet

Maidon litrakohtaista tukea on maksettu tiloille kuukausittain ja kansallisten kotieläintukien ennakot (n. 70 milj.) maksettiin tiloille huhtikuussa. Väliaikainen kansallinen lisätuki (n. 15 milj.) maksettiin syyskuussa. Syksyn maksuissa edetään julkaistun aikataulun mukaan. Sitä tarkennettiin syyskuun puolivälissä, kun varmistui, että ohjelmatukien ennakkoa on mahdollista maksaa normaalia enemmän, 85 % (normaalisti 75 %). Lisäksi tukisovelluksen kehittämiseen tulossa olevan lisämäärärahan turvin tuli mahdolliseksi myös toteuttaa eläinten hyvinvointikorvauksen ennakoiden maksu tämän vuoden puolella (n. 25 milj.).

Lokakuun alussa on jo maksettu luonnonhaittakorvauksen ja luonnonmukaisen tuotannon tuen ennakot, yhteensä n. 450 milj., marraskuussa puolestaan maksetaan ympäristökorvauksen ja ympäristösopimusten ennakot sekä eläinten hyvinvointikorvaus (50 %), yhtensä n. 225 milj. Joulukuussa maksetaan mm. perustuki ja viherrytystuki (95 %), ensimmäinen erä EU:n nautapalkkioista (70 %) sekä kansallisia pinta-alatukia, yhteensä n. 550 milj. euroa. Tarkemmin nämä on lueteltu erillisellä liitteellä joka on myös julkaistu Mavin nettisivulla.

Arvion mukaan tukivuoden 2016 tuista saadaan maksettua ennen joulukuun loppua n. 90 %. Vuonna 2015 tuista saatiin maksettua saman vuoden aikana n. 80 %. Suurin syy maksujen siirtymiselle seuraavalle vuodelle on eläinmäärätietojen saanti vasta vuodenvaihteen jälkeen, koska lähes kaikissa eläinperusteisissa tuissa laskentakausi on kalenterivuosi. Muita syitä ovat tukieh-

tojen valvonnat (mm. lannoitusvalvonta) sekä lineaarinen leikkaus, jota ei voida tehdä ennen kuin on tiedossa kaikki suorien tukien maksut.

Ympäristökorvauksen ja luonnonmukaisen tuotannon korvauksen ennakoita on ollut mahdollista maksaa sekä v. 2015 että 2016 korotetusti. Normaali ennakon prosentti on 75 %, mutta komissio on myöntänyt luvan maksaa 85 % mukaan. Jos tätä menettelyä ei jatketa seuraavina vuosina, heijastuu tämä luonnollisesti keväälle siirtyvään määrään (25 milj. eur).

Vuodelle 2017 siirtyvät tuet, arviolta n. 175 milj. eur, maksetaan käytännössä kesäkuussa 2017. Poikkeuksena tästä on kansallisten kotieläintukien loppumaksu, joka maksetaan huhtikuun lopussa yhdessä v. 2017 ennakoiden kanssa.

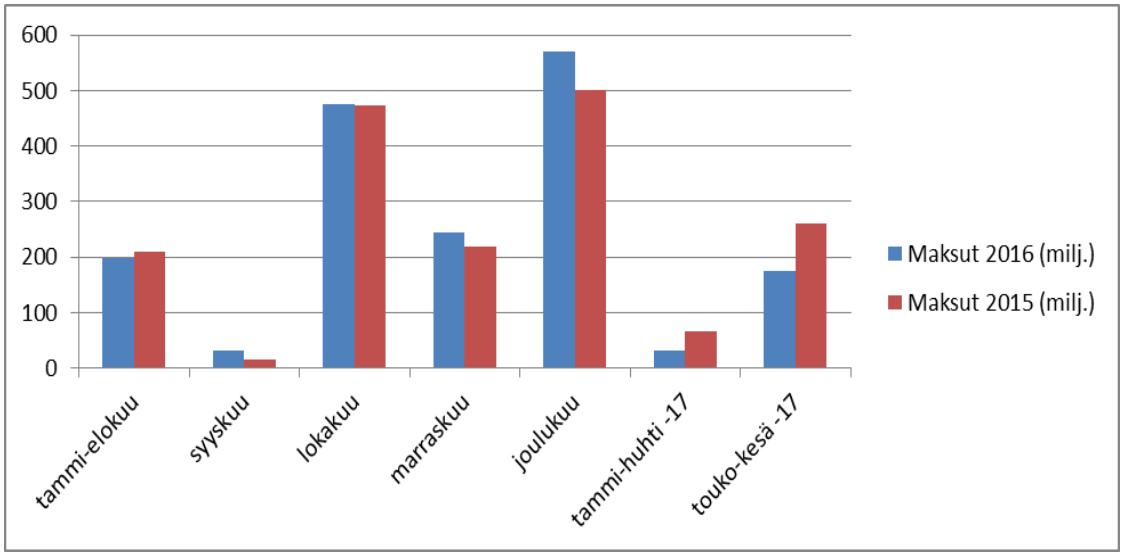

Tukivuosien 2015 ja 2016 maksujen ajoittuminen.
(Vuoden 2016 tiedot osittain arvioita ja 2015 tukien osalta lopullinen maksu keväällä 2016.)